

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

De Vndecimo Modo terminandi processum fidei per condemnationem
haeretici impaenitentis, ac relapsi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

repetitione, & quoniam, de heret. lib. 6. quæst. 12. circa finem, numero 16. vers. sexto, & septimo casu. cuius sententia ob eandem rationes, quibus ille videtur, & ob eas, quas proxime retuli, libenter sub seribo.

De vndecimo modo terminandi processum fidei per condemnationem heretici impenitentis ac relapsi.

Vndecimus modus processum fidei terminandi & finiendi est, quando delatus hæretica prauitate processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure peritorum, reperitur confessus hæresim ac impenitens, & relapsus: & hoc est quando ipse delatus ore proprio confiteatur iudicialiter, talia, & talia se credere, coram Episcopo, & Inquisitore. quæ tamē sunt hæreticalia manifeste: & licet informetur per Episcopum, & Inquisitorem, quæ illa sunt hereticalia, non vult eis credere, immo coram eis illa defendit esse catholica, nec ad mandatum eorum vult ea abiurare: sed persistit in eis contumaciter, & pertinaciter, animo indurato, & reperitur legitime, & aliàs vt deprehensus in heresi, vel vt suspectus vehementer, omnē vel illa hæresim abiurauit secus sit vt suspectus leuiter abiurasset: et iste talis est veraciter impenitens hæreticus, & relapsus.

Circa istum talis practica est seruanda. Talis enim (quia in omni casu, poeniteat vel non poeniteat, tradendus seu relinquendus est brachio seculari vt relapsus) teneatur in duro carcere atque tuto in firmis compedibus, & catena, ne possit euadere, & alios in faciat: nullus ad eum ingrediat nisi custodes, qui sint viri probi, & de fide non suspecti, & qui à relapso non possunt trahi facilliter in errorem. Episcopus, & Inquisitor eum sibi faciant frequentius præsentari, & exerceant vires ad eundem à suis hæresibus conuertendam, nunc inducendo auctoritates sacre scripturæ, nunc determinationem Ecclesiæ, nunc solvendo relapsi rationes, & enervando sui erroris fundamenta; nunc mittendo sibi viros literatos, & religiosos, seu clericos, ac laicos, qui faciant illud idē, loquendo illi nunc coniunctim, nunc diuisim. Quod si conuertatur, diuina gratia peragente, nihilominus est informandus per aliquos probos viros, præsertim religiosos eidem non ingratos, ex parte Episcopi, & Inquisitoris missos, quod non potest mortem euadere temporalem, & ideo quod disponat de salute animæ, & confiteatur, & accipiat Eucharistiæ sacramenta: quæ sacramenta, si humiliter petat, non sunt ei deneganda, iuxta e. Super eo. de heret. li. 6. Poeniteat autem, vel non poeniteat, con gruo tempore expectatus (vt dictum est) vt vere relapsus tradendus est curiæ seculari. Perceptis igitur sacramentis si poeniteat, vel nō: si non poeniteat, & competenti tempore expectatus, Episcopus, & Inquisitor disponet se ad relinquendum eundem potestati curiæ secularis, &

A mandabunt per cedula, seu nuntium Balliuo, seu potestati, quæ tali die, & tali hora, sit cum sua familia in tali platea, seu loco extra ecclesiā (vt dictum est) & tradent sibi quendam relapsum, & nihilominus quæ faciat publice præconizari in vicis illis, seu locis, in quibus consueuerunt fieri alix præconizationes, indicado omnibus ex parte Episcopi, & Inquisitoris, quod tali die, & hora sint omnes in tali loco, quia ibi Inquisitor faciet sermonem pro fide, tradendo quendam relapsum curiæ seculari, & habebunt indulgentiam consuetam. Adueniente autem die, & hora præfixis, Episcopus, & Inquisitor erunt ibi, & tradendus stabit ibi in alto, vt ab omnibus videatur, circumdatus eum ministris, præsentē populo, atque clero, ac Potestate curiæ secularis.

B Quod si tradendus sit in sacris ordinibus constitutus, vel cuiusquam ordinis, seu religionis obumbratione fuscatus, stabit dispositus, et indutus, ac si deberet in suo ordine ministrare. Quibus sic dispositus inquisitor faciet ibi sermonem pro fide, derestado hæreses, pro quibus relapsus ille est tradendus, & facto sermone, Episcopus in pontificalibus indutus, ac assistentibus sibi suæ diocesis prælatis, viris religiosis, & ac in iure peritis, iuxta e. Quoniam. de heret. li. 6. degradabit eundem, auferendo ea, quæ sunt officij sui, incipiendo ab ordine ultimo vsque ad primum, vt edo aliquibus verbis contrarijs illis, quibus in collatione ordinum Episcopi vt consueuerunt: quæ degradatione expleta, poeniteat, vel nō poeniteat, relinquendus est brachio seculari: sed si poeniteat, vt hæreticus poenitens: sed relapsus, per modum quo agitur supra in nono modo processum fidei terminandi, vbi agitur de talibus: si non poeniteat, vt hæreticus impenitens, & relapsus: & hoc per formam tenoris sequentis.

Forma relinquendi, seu tradendi impenitentem hæreticum, & relapsum brachio seculari.

Nos N. misericordie diuina Episcopus talis civitatis, & frater N. ordinis Prædicatorum Inquisitor hæreticæ prauitatis, in terris talis domini, à sancta sede Apostolica specialiter delegatus.

E ATTENDENTES, quod tu talis de tali loco, talis diocesis, fuisti nobis, seu talibus præcessoribus nostris delatus de multiplici hæretica prauitate, explicatur, in quibus, vt legitime est compertum, fuisti confessione propria ac iudicialiter, & fide dignis testibus, deprehensus, & quod in illis persisteas tanto tpe animo indurato, dicatur prout fuisti, sed post sano consilio in hærendo, illas hæreses publice abiurasti in tali loco in forma Ecclesiæ consuetæ: pp quæ prædicti Episcopus, & Inquisitor, credentes te veraciter resiliisse ab erroribus antefatis, & ad gremium Ecclesiæ credendo catholice aduolasse, tibi absolutionis beneficium impertierunt.

ti tēpore ex peccatus Episcopus, & Inquisitor disponet se, &c.

† appellatio ne harū personarum, qui continentur copiose docet Alberrius in repetitione e. r. de heret. lib. 6. q. 1. & seq.

runt, absolventes te ab excommunicationis sententia, qua adstrictus in antea tenebaris, si tamē de corde vero, & fide non ficta conuersus existeres ad sanctā Ecclesiā unitatem, tibi que salutārē penitentiam iniungeres, ad misericordiam receperunt, quia Ecclesiā sanctā Dei non claudit gremium reuertenti. Verum post omnia antedicta, fuisti nobis delatus (quod dilplicenter accepi mus) quod interim incideras in damnatas hereses per te publice in antea abiuratas, seu talia, & talia commisisti contra abiurationem prelibatā, in tuā animę detrimentum, *explicentur*, Nosque quamquam displicentia sauciati, quod de te talia audissemus: nihilominus iustitia nos cogēte, descendimus ad inquirendum, testes examinandū, teque vocandum, & interrogandū, (vt decebat) medio iuramento, & ad faciendum omnia, & singula, quę per nos fienda erant secundū canonica instituta. Sane cum vellemus præsētem causam sine debito terminare, solemne tam peritorū in theologię facultate, quā in iure canonico, & ciuili consilium fecimus congregari, & habito cū predictis in & super omnibus, & singuli in præsenti causa productis, deductis, actis, & actitatis consilio maturo pariter, & digesto, ac etiam replicato, visisque ac diligenter inspectis processus meriti huius causę, ac omnibus æquali lance libratiss, prout ius, & iustitia suadebant, reperiimus legitime tam per testes dignos fide, quā per tuam confessionē propriam pluries per nos iudicialiter receptam, te incidisse ac recidisse in hereses abiuratas: Nam reperimus; quod talia dixisti, & egesti, *explicentur omnia*, propter quę, & merito de predictorum consilio te habemus tuis exigentibus excessibus pro relapso secundum canonicas sanctiones; quod dolenter referimus, & ferendo dolemus, nouit ille qui nihil ignorat, qui cordium intima omnium inuētur. Et cū totis nostris precordijs cuperemus, prout adhuc cupimus, reducere te ad sanctę Ecclesię unitatem, ac enervare a tuis viscerib. præfatam hæreticam prauitatem, vt sic saluares tuā animam, ac mortem euaderes corporis, & animę gehēnalē, conatus nostros exercuimus ad te salubriter cōuertendū, modos cōgruos varios adhibētes; sed tu ī reprobū sensum datus, maligno spiritu ductus pariter & seductus, prælegisti torqueri diris, & perpetuis cruciatibus in infernū, & hic temporalibus ignibus corporaliter cōsumari, quā adhaerendo consilio saniori, ab erroribus damnabilibus ac pestiferis resiliere, & ad gremium ac misericordiam sanctę matris Ecclesię aduolare. Ea propter cum ecclesiā Dei ultra non habeat erga te quid faciat, eum ad te cōuertēdū totum exercuerit posse suum. Nos Episcopus, & Inquisitor iudices in hac causa fidei memorati, sedentes pro tribunali more iudicū iudicantiū, sacrosanctis Euāgelis positis corā nobis, vt de vultu Dei iudicium nostrum prodeat, & oculi nostri videāt æquitatem, & præ oculis habentes solum Deū, & honorē sanctę fidei orthodoxę hac die, hora, & loco, ad audiendam sententiā diffinitiuā tibi in antea assignatis, te talem in præsentiā cōstitutū sententialiter condēnamus,

& condēmando iudicauimus, te esse veraciter impenitentem hæreticum, & relapsū, & vt talem realiter, tradendum seu relinquendum brachio seculari, & sicut vere hæreticum impenitentem pariter & relapsū per hanc nostram sententiam diffinitiuam de foro nostro ecclesiastico te proieciimus, & tradimus seu relinquimus brachio seculari, ac potestati curię secularis: de precantes efficaciter curiam facularem predictam, quod citra sanguinis effusionem, & mortis, periculum, erga te sententiam suam modere tur. I. ata fuit hæc sententia, & cat.

B Et tunc Inquisitor conferet omnibus, qui predictis sermoni, & sententię interfuerint, quadraginta dierum indulgentiam consuetam, ac intimet, qđ omnes qui dederunt consilium, auxilium, vel fauorem, qđ predictum factum fidei sine debito terminaretur, habent tres annos de indulgentia ex parte domini nostri Papa.

Et dum curia secularis suum officium exequatur, poterunt ipsum relapsū associare aliqui pro bi viri, fidei zelatores, qui eum informare nõ desistant, a conatum suum exerceant, vt conuertatur ad fidē catholicā, ac resiliat ab erroribus suis.

C Resiliat autē vel non resiliat, Ecclesiā tamen eum ad suum forum deinceps non admittet, erederem tamen, quod si tunc ad fidem catholicam conuerteretur, adhuc sacramenta Penitentię, & Eucharistię non essent ei petenti humiliter deneganda, iuxta c. Super eo, de hæret. li. 6. non autem esset aliter ad misericordiam ab Ecclesiā admittendus.

COMMENT. XLVII.

I hoc modo nihil fere occurrit notatu dignum, aut difficile, quod in alijs modis non sit copiose explicatum. Eum nihilominus referunt Locatus in opere iudiciali in fine, in forma sententię contra impenitentem, & relapsū, & Iacobus Sprengelinus in Malleo maleficarum par. 3. quęst. 30. & Reperitorum Inquisitorum verbo, sententię. S. sequitur sententiā eiusdem etiam meminit Syluester lib. 3. de Strigibus c. 4. puncto. 13.

Iam hic modus eadem ratione absoluitur, quā non fuit tractatus, in quo actum est de praxi tradendi seu relinquendi relapsū curię seculari.

Quantum vero ad formam ferendi sententię contra impenitentem, & relapsū attinet, eam possimus accipere ex concilio Constantiensi sess. 21. ubi condēnatus fuit Hieronymus de Praga, qui relapsus extiterat, & impenitens, in hæc verba.

E Tenor sententię diffinitiuę late contra Hieronymum de Praga.

In nomine Domini, Amen. CHRISTVS Deus, & Saluator noster vitis matura, & cuius pariter agricola est, discipulos, ceterosq; fideles suos in illis insititens, inquit: Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefect. Cuius summi doctoris, & magistri doctrinā, sequens & pcepta exequens hæc sancta Constantiēsis Synodus in causa Inquisitionis hæreticę prauitatis p-

eadem sanctam Synodum mota, fama publica referere, et clamorosa insinuatione demonstrare, contra magistrum Hieronymum dictum de Praga, dictum magistrum in artibus, laicum, ex cuius causa actus & processibus constat, eundem Hieronymum tenuisse, asseruisse, & dogmatizasse non nullos articulos hereticos & erroneos, dudum à sanctis Patribus reprobatos, quosdam vero blasphemos, & alios scandalosos, & alios piarum aurium offensivos, temerarios & seditiosos, dudum per datam memorie viros Ioannem Vvicleff, & Ioannem Huls asseritos, predicatos & dogmatizatos, ac in nonnullis eorum libris & opusculis insertos. Quique doctrina & libri predictorum Ioannis Vvicleff, & Ioannis Huls, ac Vvicleff memoria, dictique Ioannis Huls persona, per eadem sanctam Synodum & eius sententiam de heresi damnati & damnatae fuerunt. Quamque damnationis sententiam idem Hieronymus postmodum, pendente huiusmodi Inquisitionis causa, in eadem sancta Synodo cognoscens & profitens veram, Catholicam & Apostolicam fidem approbavit, & eidem consentit, anathematizavitque; omnem heresim, precipue eam, de qua erat infamatus, & se confitebatur infamatus, & quam prateritis temporibus dogmatizauerunt & tenuerunt Ioannes Vvicleff & Ioannes Huls in suis opusculis, sermonibus, & libellis, & propter quam seu quas cum suis dogmatibus erroribus ab eadem sancta Synodo damnati fuerunt tanquam heretici, & eorum doctrina si milititer damnata, praemissorumque omnium damnationem professus, & iuravit se in hac fidei veritate permanens. Et si ipse quicquam contra sentire, vel predicare praesumpserint, canonum severitati subiaceret, & aeterna poena voluit obligari. Necnon suam professionem manu sua conscriptam, eidem sanctae Synodo obtulit, atque dedit. Post quas professionem & abiurationem multis diebus transactis, sicut canis ad vomitum rediens, ut virus pestilentissimum, quod in suo latitabat peccatore, publice evomeret, audientiam publicam sibi dari in eadem sancta Synodo postulavit. Qua sibi concessa, coram eadem Synodo publice cogitata asseruit, dixit, & professus est in effectu, quod praefatae sententiae damnationis dictorum Ioannis Vvicleff, & Ioannis Huls inique consenserat, & illam sententiam approbando mentitus fuit: Nec verebatur se confiteri mendacium, quin imò confessionem approbationem & professionem suas super illorum damnatione reuocabat nunc & in eternum, asserens, se in libris Ioannis Vvicleff, & Ioannis Huls nullam unquam heresim vel errorem legisse, licet ante fuerit confessus, & probatum sit eundem, ipsum libris eorum diligenter studuisse, legisse, & dogmatizasse, & in quibus constat plures errores & haereses contineri. Unde idem Hieronymus de sacramento altaris & transubstantiatione panis in corpus professus est, se tenere & credere quod Ecclesia tenet, dicens se plus credere Augustino & ceteris Ecclesiae doctoribus, quam Ioanni Vvicleff, & Ioanni Huls. Constat insuper ex praemissis, eundem Hieronymum praedictis Vvicleff & Huls damnatis, & eorum erroribus adherere, illorumque fautores fuisse &

A esse, propter quae eadem sancta Synodus eundem Hieronymum palmitem putridum, aridum, in vite non manentem, foras mittendum decernit, ipsumque hereticum, & in haeresim relapsum, excommunicatum, anathematizatum pronunciat, & declarat, atque damnat. *haecenus ibi.*

Num. 291.

Haec formula mutatis mutandis, paucis additis, & detractis deservire poterit ad ferendam sententiam contra impenitentes relapsos.

Nemo vero miretur, cur non sit in hac sententia nominatum dictum sancta Synodus decernit praedictum Hieronymum de Praga tanquam impenitentem & relapsum iuxta canonicas sanctiones relinquendum esse curiae seculari, quoniam satis id non obscure continetur sub illis verbis: foras mittendum decernit, ipsumque hereticum, & in haeresim relapsum, excommunicatum, anathematizatum pronunciat, & declarat, atque damnat. Ex quibus protinus intelligitur, eos qui tales esse declarantur, iuxta legum sanctiones per seculares magistratus esse plectendos.

De duodecimo modo terminandi processum fidei per condemnationem convicti de heresi, et persistentis in negatiua.

Duodecimus modus processum fidei terminandi & finiendi est, quando delatus de heretica prauitate, processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure peritorum, reperitur in heresi deprehensus facti euentia, seu testium production legitima, non tamen confessione propria: et hoc est, quando ipse delatus conuincitur legitime de aliqua heretica prauitate, vel facti euentia, utpote, quia haeresim publice praedicauit, vel per testes legitimos, contra quos excipere delatus legitime non potuit, tamen ipse sic conuictus & deprehensus, persistit firmiter in negatiua, & consistit constanter catholicae sanctam fidem.

Negans crimen, de quo est conuictus, censetur impenitens.

Iste talis quam diu sic persistit in negatiua, hereticus impenitens est censendus, iuxta notata per Hostien. in summa. tit. de haeret. §. Quia licet quis in haeresi deprehendatur, ut patuit supra, par. 2. q. 34.

Circa istum talis practica est seruanda. Talis du ro carcere est tenendus in compedibus & catenis: frequenter ab Episcopo & Inquisitore coniunctim & diuisim, & per se, & per alios est efficaciter admonendus, quod eis detegat veritatem, indicando ei, quod si faciat et confiteatur errorem suum, quod ad misericordiam admittetur, abiturado primitus illam hereticam prauitatem: si autem noluerit, & steterit in negatiua, quod ad finem relinquatur brachio seculari, et mortem non poterit euadere temporalem.

Quod si diutius informatus et expectatus, steterit in negatiua, Episcopus et Inquisitor modo coniunctim, modo diuisim, nunc per se, nunc per alios

E

207